

Kriminalomsorgen
Indre Østfold fengsel
Eidsberg avdeling

Dato:
23.04.2025

Tilsvar Sivilombudet 2024

Vi viser til Sivilombudets besøksrapport nr. 82 fra besøket gjennomført 09.-11. april 2024 og Sivilombudets tilbakemelding på Eidsberg fengsels oppfølging etter denne besøksrapporten. Dette brevet er en tilbakemelding fra Indre Østfold fengsel, Eidsberg avdeling på hvilke konkrete tiltak som er iverksatt og utfyllende informasjon som Sivilombudet etterspør.

Dagtilbud

1. Fengselet bør så langt det er mulig sikre at alle innsatte har et dagtilbud i form av arbeid eller opplæring.

Det ble satt en arbeidsgruppe som skulle se på tiltak for å øke dagtilbudet for innsatte i november 2024. Forslagene skal bidra til økt sysselsetting og aktivisering av innsatte og domfelte ved Indre Østfold fengsel. Denne gruppen leverte en godt gjennomarbeidet rapport med forslag 01.12.24. Denne rapporten beskriver også forslag på bruk av arealer. Vi har meldt inn ombyggingsplanene til Statsbygg og de har startet prosessen med prosjektering. Jfr. endringer i organisasjonskartet til IØF er det nå tilsatt fast i nyopprettet stilling som fengselsinspektør innhold og tilbakeføring fra 04.03.25. Linjeledergruppa skal utarbeide en fremdriftsplan som skal drøftes med ansattes tillitsvalgte. Tiltakene skal drøftes innen 01.04.2025.

Referat på konkrete tiltak og iverksettelse av disse blir vedlagt etter IDF 13.03.(vedlegg 1)

Oppfølging av unge innsatte

3. Fengselet bør sikre faglig forsvarlig oppfølging og ivaretagelse av unge innsatte i tråd med alder, utvikling og modenhet.

Ungdomsteamet besto i utgangspunktet av 5 ansatte. Dette teamet ble opprettet samtidig som enheten fikk i oppdrag å ta imot mindreårige innsatte. Primæroppgaven var å nytte ressursene inn mot de mindreårige, sekundært oppfølging av unge innsatte i alderen 18-24 når enheten ikke hadde mindreårige. Gruppen med unge innsatte som har fått tett oppfølging har blitt ivaretatt med ulik

form for aktivisering (vært sammen i grupper, 1-1 samtaler og sosiale fremstillinger). Det er et tverrfaglig samarbeid i arbeidet mot løslatelse for å ivareta unge innsatte på best mulig måte etter løslatelse. I løpet av 2023 økte antallet mindreårig som ble fengselet, og i 2024 har statistikken mer enn doblet seg. Oppfølgingen av mindreårige krever tid og ressurser, og det jobbes hele tiden med ivaretagelse på best mulig måte. På besøktidspunktet var ikke ungdomsteamet fulltallige. Dette på grunn av ansatte som hadde sluttet og en ansettelsesprosess som enda ikke var avsluttet.

På oppdrag fra KDI åpnet Indre Østfold fengsel 01.12.2024 en avdeling for inntil 5 mindreårige. Her vil mindreårige sone sammen, og skjermes i størst mulig grad fra andre voksne innsatte. Det er gjort bygningsmessige endringer, samt endringer i fengselets rutiner for å skjerme og ivareta de. I tillegg vil ressursene bli betydelig bedre da vi har sett at et ungdomsteam bestående av 5 ansatte ikke har vært tilstrekkelig for å ivareta inntil 3 mindreårige. I tillegg vil ungdomsteamet nå bestå av både miljøterapeuter, fengselsbetjenter og avdelingsbetjenter (12,5 personer) for å kunne jobbe tverrfaglig med denne gruppen innsatte. I oppdragsbrevet fra KDI er det beskrevet en prioritering på de mindreårige, hvor ressursene skal nyttes på unge innsatte i de tilfeller der enheten ikke har mindreårige. Oppdraget med mindreårige står ut 2025 slik at fra 01.01.26 etableres et ungdomsteam for unge innsatte med 8 ansatte som skal dekke både Eidsberg og Trøgstad. Teamet vil da utelukkende jobbe med å følge opp unge innsatte over 18år, i samarbeid med våre forvaltningssamarbeidspartnere (skolen) og andre friville organisasjoner (som for eksempel Røde Kors). Det vil bli økt fokus på forberedelse av løslatelse av denne gruppen i forbindelse med de vedtatte endringene i straffegjennomføringsloven § 41 og 42 og KDI har innkalt til et konsultasjonsmøte i forbindelse med disse lovendringene.

Manglende bruk av tolk

5. Fengselet bør sikre at alle innsatte, uansett språk, har lik tilgang til informasjon og tjenester.

Fengslet vil fortsette å jobbe for at alle innsatte uavhengig av språk har lik tilgang til informasjon og tjenester. Siden besøket av sivilombudet har terskelen for bruk av tolk blitt betydelig redusert som igjen har medført økt bruk/tilgang av tolk.

6. Fengselet bør tilby tolk ved innkomstsamtale til alle innsatte som ikke har tilstrekkelige språkferdigheter. Tolk bør også brukes når viktig informasjon skal gis eller innsatte ønsker å formidle informasjon til fengselet. Tilbud om og bruk av tolk bør dokumenteres.

Fengslet har utarbeidet tydeligere rutine rundt bruk og dokumentasjon av tolketjenesten. Denne vil bli implementert gjennom strukturerte overlappingsmøter med ansatte. Rutinen om bruk av og dokumentasjon av tolk ligger vedlagt. (Vedlegg 2)

Utelukkelse fra fellesskapet

9. Fengselet bør sikre at innsatte som er fratatt arbeids- og/eller fritidsfellesskap og flyttet til en restriktiv avdeling har et vedtak om utelukkelse.

Vi viser til vårt svar av 16.01.2025. Avdeling A ved Eidsberg fengsel har 6 ordinære plasser. Innsatte plassert på disse cellene følger en dagsplan tilpasset avdelingens øvrige gjøremål. Innsatte som ikke er utelukket kan også fra avdeling delta på skole/arbeid og gudstjeneste og fredagsbønn. På disse 6 ordinære plassene sitter det også innsatte som er utelukket fra retten på FIS (fullstendig isolasjon).

Vedlagt ligger dagsplan, ukeplan og informasjon om ISO (isolasjonsreduserende tiltak). Vedlegg 7-10. ISO-vakten er bemannet; mandag, tirsdag, torsdag, lørdag og søndag. Fengselets aktiviseringsteam brukes også ved behov på avdeling A. De følger opp innsatte som er utelukket eller isolert av retten.

De følger også opp de innsatte som ikke ønsker å delta på aktiviteter med andre innsatte. Ved perioder der vi ikke har innsatte som er isolert, er det mer en til en oppfølging med innsatte på avdeling.

Avdeling A har også 4 observasjonsceller og 2 sikkerhetsceller. Innsatte på disse cellene har alltid et vedtak på § 37 eller § 38. En eventuell omgjøring av plasser som medfører at ordinære plasser på avdeling A tas ut av tallet, må tas på et nivå over lokal enhet.

Oppfølging av innlåste og isolerte

10. Fengselet bør styrke sitt arbeid for å redusere risikoen for isolasjonsskader for alle innsatte som er isolert, samt sikre at eventuelle avvik dokumenteres og følges opp systematisk.

Det jobbes kontinuerlig med å rekruttere nye ansatte og vikarer for å kunne ha en best mulig åpningstid for innsatte og meningsfull aktivitet. Aktiviseringsteam og «ISO vakt» (isolasjonsreduserende tiltak) følger opp innsatte som av ulike årsaker er utelukket fra fellesskap med andre innsatte/isolert av ulike årsaker. Fengslet har rutiner som innebærer bruk av ukeplaner for innsatte som er isolert. Dette for å sikre å forhindre isolasjonsskader og sikre at innsatte har en forutsigbar hverdag. Ved brudd på rutinen meldes det avvik som behandles av avdelingsleder for aktiviseringsteam, fritid og ung.

Aktiviseringsteamet hos oss er ansvarlig for å opprette ukeplan på innsatte som er ilagt fullstendig isolasjon av retten eller er utelukket etter §37 i over 72 timer.

Denne blir oppdatert av aktiviseringsteamet hver dag, og det er aktiviseringsteamet sitt ansvar å sende avvik hvis den innsatte ikke har fått tilbud om minimum 2 timer meningsfull menneskelig kontakt eller at innsatte takker nei til tilbudet.

På denne måten har vi god kontroll både på isolasjonsreduserende tiltak og eventuelle avvik. Ukeplanen blir sett over av avdelingsleder før den blir lagret i DocuLive på den aktuelle innsatte.

I samarbeidsavtalen mellom kommunen, spesialisthelsetjenesten og kriminalomsorgen er oppfølging av innlåste og isolerte innsatte et eget samarbeidspunkt. Se vedlegg 6, punkt 3. Møtene blir lagt til siste tirsdag i måneden. Første møte blir 27.05.

Bruk av sikkerhetscelle

12. Fengselet bør sikre at alle vedtak om plassering på sikkerhetscelle tydelig beskriver årsaken til plasseringen og hvilke lempeligere midler som er forsøkt benyttet, samt hvorfor disse eventuelt anses utilstrekkelige.

Opplæringsdokumenter ligger vedlagt. (Vedlegg 3, 4, og 5)

Forebygging av selvskading og selvmord

18. Fengselet bør sikre at innsatte som har forhøyet risiko for selvmord og selvskading blir møtt med kunnskapsbaserte forebyggingstiltak, som økt menneskelig kontakt, omsorg og aktivisering.

Ved forhøyet fare for selvskading og selvmord, blir innsatte henvist til samtale med helsepersonell/legevakt. På bakgrunn av anbefalinger fra helsepersonell iverksettes tiltak som kan være alt fra innleggelse i sykehus, tilsyn, utvidet telefonering, kontakt med pårørende, mulighet for

samtale med fengselsprest, oppfølging av relevant helsepersonell, samtaler med fengselsansatte, bytte av avdeling som eksempler. Videre vil fengselets aktivitetsteam kobles på for en tettere oppfølging underveis i den fasen av soningen som innsatte sliter med den psykiske tilstanden. Fengselet vil i samarbeid med helse kunne utarbeide individuelle tiltaksplaner. Videre vil fengselet, Jfr. vedlegg 6, punkt 3, etablere selvmordsforebyggende tiltak etter faglige råd og veiledning fra helse og spesialisthelsetjenesten.

Fengselet er i etableringsfasen av hjelpetelefon ved Kirkens SOS. Dette tiltaket skal være etablert senest innen 01.06.25.

19. Fengselet bør sikre at isolasjon ikke brukes som et virkemiddel for å forebygge eller håndtere selvskading, selvmordsforsøk eller selvmord.

Indre Østfold fengsel bruker ikke isolasjon som et virkemiddel for å forebygge eller håndtere selvskading, selvmordsforsøk eller selvmord.

Innsatte som har forhøyet risiko for selvmord eller selvskading får så langt det er mulig sitte på egen avdeling og egen celle med private eiendeler. Det gjøres avtaler med innsatte om tilsyn, spesielt på natt. Videre blir innsatte fulgt opp på dagtid av fengselets ansatte og kvalifisert helsepersonell. Dette følges opp og dokumenteres. Fengselet strekker seg langt innenfor tilgjengelige ressurser og bygningsmasse for å ivareta sårbare innsatte. Teamene fritid, aktivisering og ISO-vakten bistår avdelingsbetjentene i oppfølging av sårbare innsatte. Dette kan være i form av samtaler, «walk and talk» i luftgård og andre aktiviteter innsatte finner lystbetont.

Opphold på sikkerhetscelle ved selvmordsfare eller selvskading vil være det siste virkemiddelet fengselet har for å hindre at den innsatte skader seg selv. Ved bruk av sikkerhetscelle varsles lege for vurdering om vedkommende skal innlegges sykehus.

Organisering og samarbeid i helseoppfølgingen

20. Fengselet, kommunen og sykehuset bør samarbeide om å iverksette helsefremmende tiltak for innsatte for å forebygge og redusere negative helsekonsekvenser som følge av bemanningssituasjonen i fengselet.

Vi henviser til samarbeidsavtalen mellom kriminalomsorgen, kommunen og spesialisthelsetjeneste. Overordnet samarbeidsavtale om helse- og omsorgstjenester til personer innsatt i Indre Østfold fengsel vil bli ettersendt når den er godkjent og signert. (vedlegg 6)

Kapasitet og kompetanse i helseoppfølgingen

21. Fengselet, kommunen og sykehuset bør sammen sikre at de innsatte får tilgang til nødvendige helsetjenester innen psykisk helsevern.

Kommunen legger til rette for at sykehuset har stedlige lokaler for å utføre sitt arbeid. Stedlig behandling vil være en del av fagmiljøet til kommunen.

Henvisningsrutiner utarbeides som en lokal avtale mellom kommunen og sykehuset. Fengslet bidrar med lokaler, og vakthold ved behov for å sikre at de innsatte får tilgang til nødvendige helsetjenester. I de tilfellene hvor kommunen og eller sykehuset ikke har mulighet til stedlig tilstedeværelse vurderer fengslet bruk av fremstilling eller permisjon for at innsatte skal få nødvendig hjelp. Viser til vedlegg 6, punkt 2.

Kontinuitet i helseoppfølgingen

28. Fengsel, kommunen og sykehus bør sammen sikre kontinuitet i helseoppfølgingen til de innsatte. Herunder bruke kommunens oversikt over avlyste/utsatte fremstillinger som fast tema i trepartssamarbeidet, samt sikre at tvangsmidler som håndjern ikke er til hinder for helseoppfølgingen.

Vi fører oversikt over avlyste eller utsatte helsefremstillinger, og operativ førstebetjent på vakt har et møte med helseavdelingen hver morgen for å følge opp blant annet dette. Der fengselet må avlyse fremstillinger på grunn av bemanning eller kapasitetsgrunner føres dette som et avvik i kriminalomsorgens avvikssystem. Viser til vedlegg 6, punkt 3.

Håndjern brukes kun når det sikkerhetsmessig er strengt nødvendig. En slik vurdering gjøres i samråd med fengselets helsepersonell, slik at dette ikke kommer i konflikt med formålet med helsefremstillingen.